TEATR POLSKI W BIELSKU-BIAŁEJ • DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY TOMASZ DUTKIEWICZ

ZBRODNIA I KARA

Fiodor Dostojewski

...Patrząc na postać Raskolnikowa, chciałoby się powiedzieć: oto człowiek z kryjówki. Kim jest człowiek z kryjówki? Jest to człowiek, który całe życie wiedzie tak, jakby się krył w jakiejś kryjówce. Stroni od ludzi, ucieka od bliźnich, jest drażliwy, wciąż się broni lub atakuje. Widać z daleka, że włada nim jakiś lęk. Czasami jednak życie zmusza go do tego, aby wyjść z nory. Co wtedy? Wtedy kłamie. Wydaje mu się, że jest życiu skazany na kłamstwo. Jego dusza ulega rozszczepieniu, Ma kilka twarzy. Inną dla świata, inną dla samego siebie. Człowiek z kryjówki, to człowiek wcielonego lęku. Raskolnikow jest człowiekiem z kryjówki. [...]

Raskolnikow popełnił zbrodnię. Zabił. Ale zabił, w jego mniemaniu, w dobrym celu. Przez swoje zabójstwo bowiem pragnął zyskać środki na ukończenie studiów prawniczych, chciał bowiem jako prawnik pomagać uciśnionej ludzkości. Raskolnikow mówi: cel uświęca środki. Teraz w imię tej zasady musi kłamać.

Będziemy za chwilę świadkami przesłuchania. Podczas przesłuchania objawia się nam cały wewnętrzny świat zbrodniarza i kłamcy: i strach, i nikła nadzieja, i ucieczka od prawdy, która będzie na niego nacierała ze wszystkich stron. [...]

Reżyser stara się pokazać całą złożoność wewnętrznego i zewnętrznego świata kłamcy i zbrodniarza. [...]

Nasz świat, ten świat, w którym się żyjemy, w którym się poruszamy, jest pełen ludzi z kryjówek, ludzi, którymi – czasem nawet nieświadomie – rządzi lęk przed prawdą.

A może nawet więcej, może każdy z nas jest w jakimś stopniu człowiekiem z kryjówki. Gdyby rzeczywiście tak było, z pewnością obejrzenie [...] choćby małej cząstki samego siebie pomoże nam do wyjścia z naszych kryjówek.

Ks. prof. Józef Tischner

fragment przedmowy wygłoszonej przed emisją telewizyjnej wersji przedstawienia „Raskolnikow" w reżyserii i adaptacji Marka Gaja, zrealizowanej w krakowskim ośrodku telewizyjnym w 1989 roku.

...Przypomnijcie sobie rozmowę z Sonią Marmieładową. Raskolnikow nie przyszedł do niej po to, aby wyrazić skruchę. On do samego końca w głębi swej duszy nie mógł się pokajać, ponieważ czuł się niewinny [...]. Wszystkie jego dążenia ogniskują się na jednym: usprawiedliwić swoje nieszczęście, powrócić do dawnego życia – i nic, ani szczęście całego świata, ani triumf żadnej idei nie jest w stanie nadać w jego oczach sensu jego osobistej tragedii. Oto dlaczego, gdy tylko zauważa u Soni Ewangelię, prosi ją, aby przeczytała mu historię Łazarza.

Nie interesuje go ani Kazanie na Górze, ani przypowieść o faryzeuszu i celniku, słowem nic, co zostało przez współczesną etykę zapożyczone z Ewangelii według tołstojowskiej formuły mówiącej, że „dobro, miłość bliźniego jest Bogiem". Wszystko to zbadał, przeanalizował i przekonał się, jak i sam Dostojewski, że wzięte oddzielnie, wyrwane z ogólnego kontekstu Pisma św. przestaje być prawdą, a staje się fałszem [...]

Postanawia wskrzesić w sobie to rozumienie Ewangelii, które nie odrzuca nadziei i modlitw samotnego, zagubionego człowieka pod pozorem, że myśleć o sobie znaczy „być egoistą", jak powiadają we współczesnym, naukowym języku. Wie, że skarga jego będzie wysłuchana, że nie odeślą go z powrotem na tortury w świat idei, że pozwolą mu wyjawić całą wewnętrzną, straszną prawdę o sobie, tę prawdę, z która przyszedł na świat Boży. I wszystkiego tego oczekiwać może od Ewangelii, którą czyta Sonia [...], w której obok innych nauk przechowała się opowieść o wskrzeszeniu Łazarza, gdzie, co więcej, wskrzeszenie Łazarza, nacechowane wielką siłą twórczego cudu, nadaje sens również pozostałym słowom, niemal niedostępnym i zagadkowym dla biednego, euklidesowego ludzkiego rozumu...

Lew Szestow

fragment książki „Dostojewski i Nietzsche. Filozofia tragedii", przeł. Cezary Wodziński Warszawa 1987

Fiodor Dostojewski

ZBRODNIA I KARA

Priestupliejnije i nakazanije przekład **Czesław Jastrzębiec-Kozłowski**

obsada

Bartosz Dziedzic Raskolnikow

Grzegorz Sikora Porfiry Pietrowicz

Anna Guzik Sonia

adaptacja, reżyseria i scenografia **Marek Gaj**

muzyka **Wojciech Sanocki**

Inspicjent **Renata Sladeczek**

Ppremiera 15 grudnia 2000

OFICJALNY SPONSOR TEATRU POLSKIEGO

Bank Śląski

Teatr Polski, 43-300 Bielsko-Biała, ul. 1 Maja 1
tel. (0-33) 82284-51, 52, e-mail: dyrektor@teatr.bielsko.pl, http://www.teatr.bielsko.pl

Kasa biletowa czynna w dni powszednie w godz. 10.00-18.00
W soboty, niedziele i święta kasa czynna na trzy godziny przed przedstawieniem. Tel. 82-284-51, 52 w. 44, fax 812-36-32.

Dyrektor Naczelny i Artystyczny **TOMASZ DUTKIEWICZ**
zastępca dyrektora: Sabina Muras

koordynacja pracy artystycznej Urszula Szczurek • promocja: Irena Świtalska • organizacja widowni: Grażyna Cholewka, Beata Król • inspicjenci Renata Sladeczek, Halina Mieszczak • kierownik techniczny Kazimierz Talar • brygada techniczna: Piotr Gierczak, Andrzej Żeromski, Marek Michalski, Robert Babiec • kierownik oświetlenia Jerzy Kocoń • oświetleniowcy: Edward Kasiewicz, Piotr Uniwersał • akustyk Mirosław Suprun • garderobiane: Czesława Gluza, Grażyna Caputa • rekwizytor Andrzej Gilowski • kierownik prac. perukarskiej i charakteryzacji Ryszard Paluch • charakteryzatorki: Alicja Żurek, Alicja Kocoń • prac. stolarska: Czesław Łaciak • prac. malarsko-butaforska Andrzej Zuziak, Jerzy Golenia • prac. tapicerska Roman Byrdy • prac. krawiecka damska: Anna Wajda • prac. krawiecka męska: Zbigniew Kajzer

program opracował Janusz Legoń, kierownik literacki

SPONSORZY

Business Consulting

FUNDACJA

PATRONAT MEDIALNY

radio 69.77 106.7 FM BIELSKO